

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

Codi: 104699

Crèdits: 6

Caràcter: FORMACIÓ BÀSICA

Matèria: FILOSOFIA

Curs: PRIMER

Semestre: SEGON

Equip docent: Ester Jordana, Laura Ciria, David Gràcia

Hores de dedicació: 150h

Hores lectives: 75h

Hores autònomes: 75h

DESCRIPCIÓ DE LA MATÈRIA

Aquesta matèria és de formació bàsica i de metodologia teòrico-pràctica. S'entén la pràctica, llavors, com una dimensió articulada amb les de teories, praxis i poiesis, tant en relació amb les situacions, processos i contextos que s'aborden i en els quals aquesta articulació es dona, com en relació al propi context pedagògic d'aprenentatges, activitats i producció de textos i exercicis diversos. Sobre la base d'això, l'objectiu general de la matèria és introduir als/les alumnes en la pràctica i experiència del pensament crític, situat i contextual en, per a i a través de les arts i els dissenys.

En les dues assignatures que componen la matèria, s'aborden qüestions, sabers i pràctiques amb la fi d'assenyalar i pro lematitzar aquells elements culturals, sociopolítics, materials i ideològics que travessen el camp de les arts i els dissenys. Per a això, es té en compte l'articulació entre els eixos diacrònic i sincrònic que habilita una anàlisi crítica. En l'eix diacrònic, es tracta d'abordar genealògicament els processos i dinàmiques a través de les quals es poden rastrejar aquests elements fins al present, atenent especialment al marc històric i sociocultural de la Modernitat. En l'eix sincrònic, articulats efectivament amb l'anterior, es tracta d'aportar recursos i criteris per pensar críticament tots aquests elements en el nostre present, atenent a la seva complexitat i a la seva dimensió multiseccular (del local al global).

Amb tot això, es potencien les eines amb les quals el/la alumne/a construirà la bastida teòrica i conceptual pròpia que ha d'acompanyar els processos del seu treball com a investigador en les arts i els dissenys de forma crítica i situada, fent-ho des d'un present dinàmic i complex.

Assignatures de la matèria:

INTRODUCCIÓ AL PENSAMENT EN ARTS I DISSENY

PENSAMENT I CONTEXT EN ARTS I DISSENY

PENSAMENT I CONTEXT EN ARTS I DISSENY.

Pensament i context en arts i disseny forma part de les assignatures de l'Àrea de Teoria que ofereixen des del primer curs les eines amb les quals cada alumne/a ha de construir la bastida teòrica i conceptual que ha d'acompanyar el seus processos de treball com a investigador/a en el camp de les arts i el disseny. Aquesta assignatura de segon semestre, essent la continuació de la *Introducció al pensament en arts i disseny* de primer semestre, aprofundeix en la dimensió contextual del pensament i, al seu torn, en el pensament de la dimensió contextual de les pràctiques i discursos en arts i disseny. Com en el semestre anterior, en l'assignatura s'hi articulen tres eixos principals al voltant del pensament en arts i disseny: genealògic (d'on venen, com es formen els discursos i pràctiques que assenyalen), amb atenció a les dinàmiques pràctiques i discursives que s'endeguen amb la Postmodernitat i fins el context present; conceptual (què són i com es formen i treballen els conceptes que hi ha en aquests discursos i pràctiques), atenent a constel·lacions conceptuals rellevants per pensar el context i en context; i pràctic-aplicat (com s'insereixen efectivament en la realitat pràctica i amb quins efectes), aprofundint en mètodes i tècniques d'observació, exploració i anàlisi de la realitat. Tal com es plantejava en la de primer semestre, l'assignatura contempla, d'una banda, mètodes orientats a un cert estranyament dels/les alumnes respecte a determinats hàbits acadèmics adquirits (de lectura, escriptura, anàlisi, etc.) i, d'altra banda, exercicis de posicionament en relació a les qüestions que es van tractant i en relació al propi context. En tot cas, l'articulació de mètodes i continguts diversos apunten a una obertura conceptual i teòrica del camp de les arts i els dissenys en un grau eminentment transdisciplinari.

OBJECTIUS

Genèrics:

- Assolir eines i recursos conceptuals i teòrics adients per tal d'abordar i pensar el context present de les arts i els dissenys.
- Desenvolupar les capacitats de lectura i d'escriptura a partir del propi posicionament en relació a les qüestions tractades.
- Desenvolupar un esperit crític sobre la realitat social i cultural.

Específics:

- Analitzar genealogies conceptuals i discursives de la Postmodernitat com a eines per al pensament en arts i dissenys en el context present.

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

- Valorar críticament la dimensió històrica del present a partir de recursos genealògics en el camp del pensament estètic.
- Elaborar preguntes d'anàlisi i desenvolupar mètodes de treball de camp.
- Aplicar fonaments d'anàlisi i interpretació socioculturals i tecnocientífics.
- Demostrar autonomia en exercicis de reflexió i discussió, tant en les dinàmiques de l'aula com de treball de grup.
- Utilitzar recursos i estratègies per a l'organització de la informació: esquemes i mapes conceptuals.

COMPETÈNCIES

E02. Analitzar i relacionar teories, conceptes i sabers de les diverses àrees de coneixement (socials, científiques, de les arts i dels dissenys).

E03. Llegir, escriure i parlar de forma posicionada i crítica en i des dels entorns de treball de les arts i els dissenys, i emprar aquests recursos com un factor de construcció personal.

E04. Analitzar el context sociocultural contemporani, en permanent transformació, i implicar-se en ell des del treball propi en el camp de les arts i/o els dissenys.

E05. Distingir, jerarquitzar i relacionar críticament continguts formals, dades, documents, conceptes i arguments implicats en el treball propi, emprant recursos apropiats (constel·lacions conceptuals, gràfics relacionals, bancs de referències...).

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

T01. Escoltar activament valorant les aportacions alienes per a la construcció dels propis posicionaments.

T03. Gestionar eficientment el temps i els recursos.

T04. Exercir el posicionament personal i les capacitats crítiques i autocrítiques en processos de transformació del context.

T05. Comunicar i expressar-se eficaçment, tenint en compte el destinatari i el mitjà.

T06. Treballar de forma col·laborativa, multidisciplinària i transdisciplinària.

RESULTATS D'APRENTATGE

RA1 (E02.2). Usar recursos teòrics, conceptuals i metodològics per a la recerca, l'anàlisi i la interpretació de la societat contemporània i les seves manifestacions i pràctiques culturals.

RA2 (E03.4). Practicar col·lectivament l'escriptura horitzontal i col·laborativa per a la producció de textos teòrics.

RA3 (E03.5). Relacionar i integrar informació de fonts diverses.

RA4 (E03.6). Aplicar les eines bàsiques per a la producció de textos assagístics.

RA5 (E04.11). Demostrar la responsabilitat social de l'investigador en arts i dissenys.

RA6 (E04.12). Reconèixer i mostrar-se sensible cap al context: registrar observacions, elaborar preguntes d'anàlisi i desenvolupar mètodes de treball de camp.

RA7 (E04.13). Aplicar fonaments d'anàlisi i interpretació socioculturals i tecnocientífics.

RA8 (E04.14). Demostrar autonomia en exercicis de reflexió i discussió, tant en les dinàmiques de l'aula com de treball de grup.

RA9 (E05.2). Utilitzar recursos i estratègies per a l'organització de la informació: esquemes i mapes conceptuals.

RESULTATS D'APRENTATGE TRANSVERSALS

T01.1. Construir posicionament i criteri propis tant a partir del seu treball com a partir del diàleg amb altres propostes o agents.

T01.2. Reconèixer les qualitats del treball dels altres com a font d'aprenentatge.

T03.1. Organitzar i gestionar de forma autònoma els temps en els processos d'aprenentatge i en el seu itinerari formatiu en el grau.

T03.2. Gestionar de forma eficient els recursos que estan implicats en els processos d'aprenentatge, tant els que li han estat facilitats com els que de forma autònoma adquireix.

T04.1. Revisar el seu procés de treball a partir de criteris tant pedagògics com d'originalitat.

T05.1. Organitzar les idees i transmetre-les amb eficiència i creativitat.

T05.2. Triar el mitjà adequat a cada situació comunicativa.

T06.1. Distribuir els rols en un entorn col·lectiu de treball derivat d'un projecte segons habilitats i disciplines implicades.

T06.2. Treballar de forma horitzontal i creuada en entorns col·laboratius com a font de desenvolupament personal i grupal.

CONTINGUTS

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

L'assignatura s'organitza a partir de tres blocs referits a tres marcs contextuais que s'articulen entre ells. A banda, altres continguts de tipus instrumental es realitzen a través del que anomenem "Eixos Transversals".

Bloc 1: Mercat i Institució

- Els circuits econòmics i institucionals de les arts i el disseny.
- La teoria institucional de l'art i l'art i la crítica institucional.
- Indústries culturals i institucions culturals.
- Ús, funció, necessitat i valor en el camp de les arts i el disseny.

RA: 1, 3, 6, 7, 8, 9

Bloc 2: Política i Vida

- Viure en contextos, producció de subjectivitats. Identitats i creences.
- Pensament i posicionament. Heteronomia i autonomia. Etnocentrisme i relativisme. Què és la crítica.
- Experiència i sensibilitat. Pràctica i Teoria. Pensar les AAD en època global.

RA: 1, 2, 3, 5, 6, 7

Eixos transversals

Estratègies de lectura i escriptura com a eines d'anàlisi i expressió

RA: 2, 3, 4, 7, 8, 9

METODOLOGIA

L'assoliment de les competències pròpies de l'assignatura implica fonamentalment tres eixos metodològics. D'una banda, l'exposició per part del professor de continguts i plantejaments oberts de problemes en relació a aquells (activitat dirigida). D'altra banda, en relació als problemes plantejats, la confrontació, per part dels alumnes, de continguts, criteris i eines conceptuals assolides; i això a través d'activitats formatives diverses: debat, anàlisi i interpretació de materials en grup, exposició i discussió d'exercicis realitzats, etc. (activitats supervisades). En tercer lloc, un eix metodològic orientat a una tasca de recerca i heurística (individual o en grup), a través d'activitats formatives que promouen la producció pròpia de textos, i en els quals es valorarà l'equilibri entre el rigor en l'aplicació dels aprenentatges assolits i la capacitat d'assajar i experimentar amb criteris propis (activitats autònomes i supervisades). La metodologia docent implica un procés d'avaluació continua, tant individual com de grup, dels processos, activitats i resultats que es van donant al llarg del semestre.

ACTIVITATS FORMATIVES

Hores de dedicació: 150h

Hores activitats dirigides: 30h (20%)

Hores activitats supervisades: 30h (20%)

Hores aprenentatge autònom: 75h (50%)

Hores activitats d'avaluació: 15h (10%)

Activitat dirigida:

Presentació i discussió de continguts teòrics, referències, casos d'estudi, visites o presentacions d'experts.

Metodologia d'aprenentatge: comprensió i aplicació dels recursos teòrics i conceptuals treballats; valoració, discussió crítica col·lectiva i exposició de propostes en relació a les qüestions treballades.

Descripció: en cadascun dels tres blocs, el/la docent iniciarà cada sessió amb una activitat dirigida per a la presentació i explicació dels continguts corresponents que posteriorment tindran desenvolupament en activitats supervisades i autònomes.

Resultats d'aprenentatge: RA1, RA3, RA7

Activitat supervisada:

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

Seguiment supervisat pel professor. Discussió y posada en comú de continguts. Realització d'exercicis a l'aula o taller. Metodologia d'aprenentatge: contrastació (comparació, reflexió, crítica, valoració) en les formes i processos de treball i aplicació de recursos teòrics i conceptuals tractats en activitats compartides, amb seguiment i discussió, tant per part dels/les docents com per part del grup aula. Presentació pública i discussió crítica col·lectiva.

Descripció: activitats que, de forma individual o grupal, signifiquen una dinàmica d'aula que implica posar en joc els continguts tractats i la participació activa de tots/es els/les alumnes. Tant com les intervencions, es valora l'escolta i el retorn en relació a les intervencions o propostes dels/les companys/es, ja sigui en posades en comú, debats, comentari de materials diversos o presentacions d'exercicis.

Resultats d'aprenentatge: RA2, RA4, RA5, RA6, RA8, RA9.

Activitat autònoma:

Recerca de documentació: fonts primàries, bibliografia, casos d'estudi i referents. Lectura de textos. Treball pràctic autònom.

Metodologia d'aprenentatge: Tractament de la informació, i/o lectura comprensiva de textos, i/o lectura comprensiva d'elements formals y matèrics.

Descripció: exercicis de producció de textos segons les pautes metodològiques i de contingut marcades (blocs 1 i 2). Exercicis d'observació, exploració i anàlisi (bloc 3). Lectura i treball de textos (blocs 1, 2 i 3).

Resultats d'aprenentatge: RA3, RA4, RA7, RA8, RA9.

Activitat d'avaluació

Lliurament i presentació d'exercicis per a l'avaluació de resultats parcials o finals.

Metodologia d'aprenentatge: reflexió i aplicació dels recursos assolits en exercicis de producció textual o presentació oral. Comentari i revisió, individual o en grup, d'exercicis i resultats parcials o finals.

Descripció: l'avaluació de les competències i resultats d'aprenentatge es fa a partir del seguiment i valoració d'exercicis i activitats tant supervisades (seguiment de participació i intervencions, breus exercicis individuals o grupals d'aula) com autònomes (producció de textos).

Resultats d'aprenentatge: RA1, RA3, RA4, RA7, RA8.

SISTEMA D'AVUACIÓ

La nota final de l'assignatura no serà una mitjana aritmètica dels diversos exercicis, si no que es tindrà en consideració l'evolució en l'aprenentatge de l'alumne/a. El contingut i criteris d'avaluació de cada exercici s'especificarà en l'enunciat corresponent.

SISTEMA D'AVUACIÓ COMÚ A LA MATÈRIA

Avaluació continua a través del seguiment del procés d'aprenentatge.

Avaluació continua de l'exposició i/o realització d'exercicis i treballs.

Avaluació puntual a través de seminaris, debats, visites i/o altres activitats col·lectives.

ACTIVITATS D'AVUACIÓ I CRITERIS D'AVUACIÓ PARCIALS

Bloc 1:

- Producció textual: exercici de reflexió a partir dels continguts treballats (40%).
  - Expressió, estructura i qüestions formals
  - Comprensió i aplicació de l'experiència d'estranyament respecte al problema proposat

Bloc 2:

- Elaboració dels continguts de l'assignatura a partir d'estratègies de formalització visual i/o textual (30%)
  - Ús d'arguments i conceptes de manera adient
  - Aplicació d'estratègies de formalització creativa
  - Establiment de relacions entre els continguts
  - Coherència en la proposta conceptual i expressiva

Exercicis transversals:

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

- Exercicis de classe i de treball continu al llarg del curs (producció textual, lectura, anàlisi de casos i treball de camp) (30%)
  - Compromís de l'alumnat amb el treball autònom propi
  - Assolir les competències d'escriptura, lectura i anàlisi

Resultats d'aprenentatge: RA1, RA3, RA4, RA6, RA7

RECUPERACIÓ

Criteris per poder optar a les proves de recuperació del mes de juliol:

1. Tenir una nota final de l'assignatura d'entre 4,00 i 4,99 (queda exclosa la voluntat de pujar nota)
2. Haver entregat el 100% dels exercicis i dels treballs durant el període lectiu i avaluatiu de l'assignatura
3. Haver assistit a l'assignatura en un 75%

BIBLIOGRAFIA

A banda d'aquesta bibliografia bàsica, es proporcionarà una bibliografia més extensa (incloent articles i/o altres materials textuais) per tal de facilitar l'aprofundiment en els diversos continguts, ja sigui per al treball autònom o per al treball a l'aula. Durant el curs s'especificarà quines lectures (fragments, extractes o capítols) són obligatòries.

- ADORNO, T. W., HORKHEIMER, M. *Dialéctica de la ilustración: fragmentos filosóficos*. Traducción de Joaquín Chamorro. Madrid: Akal, 2007.
- CAÑEDO, M., MARQUINA, A. (eds). *Antropología política*. Barcelona: Ed. Bellaterra, 2011.
- CSIKSZENTMIHALYI, M., HALTON, E. *The meaning of things: Domestic symbols and the self*. Cambridge: Cambridge University Press, 1981.
- DANTO, A.C. *Después del fin del arte*. Barcelona: Paidós, 1999.
- DICKIE, G. *El círculo del arte*. Barcelona: Paidós, 2005.
- LASECA, R. *El museo imparable*. Santiago de Chile: Metales Pesados, 2015.
- MOUFFE, Ch., *En torno a lo político*. Buenos Aires: FCE, 2007.
- O'DOHERTY, B. *Dentro del cubo blanco. La ideología del espacio expositivo*. Murcia: CENDEAC, 2011.
- RANCIÈRE, J. *El reparto de lo sensible*. Santiago de Chile: LOM Ediciones, 2009.
- THOMPSON, D. *El tiburón de 12 millones de dólares*. Barcelona: Ariel, 2008.

PROGRAMACIÓ

L'assignatura es desplega setmanalment durant 18 setmanes, és a dir, en una sessió per setmana. Es combinaran sessions en gran grup amb les tres docents a l'aula, amb sessions en subgrups. En les sessions, de manera transversal es treballaran aspectes instrumentals i metodològics com la lectura, l'escriptura, l'observació i anàlisi etnogràfica.

Sessió 1: SESSIÓ CONJUNTA D'INICI. Presentació de l'assignatura. Activitat d'aula.

Sessions 2-7 (Bloc 1):

- Mercat i Institució. Exposició de continguts i dinàmiques d'aula.
- Eixos transversals. Lectura i producció textual.

Sessió 8: SESSIÓ CONJUNTA: síntesi del bloc 1 i presentació del bloc 2

Sessions 9-14 (Bloc 2):

- Política i Vida. Exposició de continguts i dinàmiques d'aula.
- Eixos transversals. Lectura, escriptura i expressió.

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

Sessió 15: SESSIÓ CONJUNTA: síntesi de bloc; acompanyament i tutorització de treballs.

Sessions 16-18: AVALUACIÓ I TANCAMENT.